

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBÖL Szeredán 9. Juliusban. 1788.

Hadi Környülállások és Történetek.

Majd minden közönséges Levelekben azt olvas-
tuk, hogy egész Europa mint edgy tsudálko-
záfsal tudakozza: az Austruai és Muszka Táborok
miért nem mozdúlnak? miért várták-meg mind a'
Nagy Vezért a' szárazon, mind a' Kapután Basát
a' Tengeren? és — miért nem foglalták-el eddig
az ellenség földjének edgy bizonyos részét? Tu-
cínák tsak az illetén tsudálkozók az előre ki-szabott
hadi - plánumat; a' Török Birodalomnak mostani
belső - állapotját; hadakozó Népeinek szokását —

több mint 12 Fejedelmi titkos Tanács-házoknak
ben öfzve-elegyedett és résztes munkáját — ne
fognának tsudálkozni rajta, hogy még eddig ts
magunkat óltalmazó-képpen állunk az ellenség
lött. — Nagy betsületekre szolgál a' Fejedelmi U
varoknak azon éles Politika, melly-szerént m
ma, a' maga ellenségétől meg-sértődött fél-is az
mesterkedik, hogy az emberi nemzetnek mennél k
vessebb vér-ontásával győzhesse-meg a' maga e
lenségét és — békefséget szerezhessen azon-kivül
hogy a' maga fel-tett tzeljától tsak edgy szörfzá
nyit-is azonban el-ne áljon. Altal-látták már a
a' mefzsebb látó Udvarok, hogy fok módak le
gyenek, melly-szerént a' leg-dühösebb ellenség-is e
vesztheti a' maga sebessen égő tüzet, és meg-erő
lenítettetik azon-kivül, hogy közönséges ütkeze
tek légyenek — és 200-ezer mind élni szerető em
ber egymást le-appritsa. A' Töröknek tüze sebes
sen égő; de mint a' puskapor hirtelen fel-lobban
's füst lesz belölle. Ezeknek az a' izokások, hogy
mihelyt ök a' magok ellenségeikhez közel érkeznek
azonnal török, szakad, nyernek, vesztenek, min
den dolgok ki-menetelének meg-fontalása nélkül öfz
ve-tsapnak; melly-szerént az előre néző és ébren
vigyázó ellenségtől, ki ezeknek tüzeket edgy jó
helyben vert hadi-félszékéből várja magára, gyakran
meg-véretnek. Ezt tselekezik most a' 2 Keresztény
Tsászfári Táborok: a' magok határ-féleiken jó fé
székben vervén magokat, az ő sebes lángal égő ell
lenségeiknek edgy meg-rettenthetetlen hideg vért
ábrázottal néznek szemébe, és reájok nem ütnek
míg...

eb. mig amazók meg-boszonkoddván, török szakad, e-
nem zekhez által-jönek, és a' mieinknek kevés vesze-
tsak delmekkel verettetnek-meg; mely bizonyoson meg-is
e. esik, ha ök azokan az úton, mellyeket nekik e-
Ud zen tzállal a' Bánátban 's másútt nyitva hagyta-
már nak; bé-találnak ütni. Azonban, jól tudják a' mi
zoí Vezéreink; hogy a' Török nem olyan nagy türhe-
ke tö, mint a' mi Hazánkból a' Bétsi mézfár-fzékre
el hajtott ökrök; mellyeknek Györtöl-fogva Bétsig é-
il hen kelletik útozni, és leg-alább 5 — 6 napig éhez-
zá nek. Ha a' Török 2 hónapig Táborban fekszik,
a. 24 óra alatt nem eszik, nem alszik, az ő sebes tü-
lé ze hamar meg-alszik, és — vagy a' magok Vezér-
el jeket meg-ölik; vagy a' Táborból Sergeitől térnek
ö. vízfzra; a' mint a' Nagy Vezér Táboránál már-is
ze kezdették tselekedni. Edgy olyan Tábor; mely
er minden eleségbéli dolgokkal előre bővelkedik; vá-
gy takozással nézhet az edgy olyan ellenségnek sze-
k. meközi; kiről bizonyoson tudja, hogy nem sok van
la mit falatozzék. Már-is olly nagy a' drágaság Kon-
ta stántzinápolyban, mely az egész Országot belső-
é. zenebonával fenyegeti; mivel csak az edgy Nátó-
ja lia tartja benne a' lelket; másúnnan semmi eleség
el már ide nem vitettethetik. — Mindenek azt kérdik:
jó miért nem ofstromoljuk Belgrádot? — de miért ron-
ta tanánk-le nagy költséggel és sok ezer embereink-
ny nek vérekkal edgy olyan Erőtséget; mellyet tu-
é. dunk is hogy épen minden órán birhatunk? miért
el pusztitanánk-el edgy olly Tartományt, mellynek bi-
rü rását reménylhetjük? — Ha valaki ezen nagy bizo-
k. kodásu szövekon tsudálkozni találna; tudja meg

592

ázt; hogy némely békelséget munkálódó idegen Halmossá-
gok azon vagynak, hogy valamit tsak a' Aufriai Udvar a'
Palsarovitzai békelség előtt birt a' most mind vizsgál-
jőjön, és a' Muszkának Krímia nagy pompával enged-
telsék által, a' megte- hadi-költségekért pedig egész
Besarábiából ki-kö- tözzék a' Török. Mig a' békelség keresése illye
fel-tételek alatt munkában lézzen; addig a' mi Tá- borunk
tsak magát védelmező fegyvert visel; de mihelyt az illyen
fel-tételű békelség' munkája edgy átaljában a' Portától
meg-vettetik, (a' mint még eddig semmit sem-is ígért)
leg-ottan keményebben nyúlnak a' dologhoz. A' mit edgy
közönséges Levélben olvasunk, azt-is ezután irhatjuk:
— hogy Svéd és Dán-országok (szól az író) nem azért
izennek hadat Orosz-ország ellen, mintha a' Svéd-
dek a' Nagy Péter Császár által el-véttetett Tartomán-
nyaikat kívánnák vizsgál-venni, hanem hogy a' Lengyelek'
ügyében, az ő 2 hatalmas hadakozó szomszédjaik ellen
segítségül lehessenek. A' Pruszus azért halgat, hogy ez
által a' maga tzeljárát találjon, és a' szövetség-
ezett Belgium. — Britannia minden órán más-felől
ajtót nyit a' szomorú játéokra. — Sardinia és Spanyol-
ország ezen ügyből ki-nem maradhatnak — edgy szóval,
a' Török háboru Finn- niában és Felső-Olasz-
országban fog végezödni.

A' mit előbb a' Konstantinápolyi szükségről, az
onnan érkezett Levelek-szerént, irtunk vala, tsak nem
azt irhatjuk a' Zemlini Levelek után Servia-ról-is;
ugyan-is. — A' múlt h. 27-dikén költ Levelek-
szerént itten mind az emberek, mind a' Ma-

ellenség nem láthatta; a' legénységnek-is nagy része a' sántzokban el-vala rejtve, és így nagy reménysége vala a' Törökségnek ezen kitsin Örizetet fel-falni: de midön az ellenség mintegy 60 lépésnyire közelített volna a' mi sántzaink' eleibe; akkor edgy adott jelre el-tünvén a' befedező lárva superlát, mind a' legénység mind pedig az ágyuk láthatókká levének, melyek olyan gollyóbifoknak és kártátsóknak rémitő sűrű záporát hullatának az elsőre, hogy azok kevés pertzentések' alatt meg-zavarodva nyakra före meg-futamodának, és a' milyen sebességgel jöttek vala; olly nagy sebességgel a' túlsó hegynek tetejére visszfa-menének; addig pedig mig oda érkeztenek, a' mi ágyuink által meg-szűnés nélkül kísértettek. Itt a' Törökök meg-áll-ván, az erdőben indultak a' miéinknek két szárnyának ostromlására; szinten délig tüzeltek-is a' bokrok közül, de semmi kárt nem tettek. Ezen apróság hafzontalan puskázásnak hogy véget vessen Obesier Mayersheim Ur, némely Stuttzofokat, Szabad-seregbélieket, és Toskána Húzfárokat tsak gyalog, Eliátnak a' Szabad-seregbéliek' Kapitányának, és Hadnagy Juillerádnak vezérlések alatt az erdőbe-küldött; kik onnan a' Törököket betsülettel ki-is vadászták. A' Rukuri tetön nem 3-ezeret, hanem 3 százat hagytak vala hátra magok közül a' Törökök, kikkel Kimpelungába visszfa tértek; a' tsatázó-piatzon a' Törökök közül nem 5 hanem 127 maradott halva, azokon-kivül a' kiket magokkal el-vihettek. Hogy ezen tsatában részünkről egy legény sem esett-el, annak lehet köszönni, hogy B.

Mayers-

Mayersheim Ur, a' Törökök ki-ütö szándékát Brasóban létében meg-értvén; mingyárt a' Törtsvár kapuhoz ki-ment, jó készületeket tétetett, és a' dogot maga igazgatta: de az Obestlájdnak d' Ott U-nak jelen léte, és szemessége-is nagy ditséretet érdemlett.

A' Hadi-Fő-tanáststól ki-adatott tudósítás ez:

(*) A' Serviai Szabad-seregnek Vezére Mátyás Mihályevits Juniusnak 22-dikén kerülő vigyázatán küldvén-ki, azok által meg-értette, hogy Szelésniknél naponként a' Törökök magok lovaikat legeltetik, ugy mindazáltal, hogy egy néhány száz fegyveresek őrzik a' legelő marhákat. Erre nézve az említett Mihályevits, maga mellé vévén Kapitány Novákovitsot, nem különben Petrovits és Vlajkai Fő Vajdákat, azokkal és azoknak Sergeivel a' Szelésniki Malomhoz ment, ottan a' helységnek fekvését meg-szemlélte, és ahoz képest a' bokrokban legénységet ugy el-rejtette, hogy más napon reggel ki-jövén Belgrád-felől a' legeltető Törökök, ezek bokrok mellett elé mentek, és észre nem vetné volna a' Szabad-seregbéliek ottan létét, ha szokás szerént a' Törökök kutyákat nem vitték volna magokkal; de ezen ebeknek ugatása által rájok vezettetvén a' Törökök kezdetek rájok lövöldözni, mely lármára a' Törökök mind öszve-gyülvén a' Belgrádi út-felé visszanyomultak. Látván itten Kapitány Szokollovits, hogy a' Törököket a' reménylett prádát e' szerént el-szalasztják kezük közül; minden-felől jelt adatott az ütközetre.

hák eleségére nézve olly nagy szükség vagyon ,
hogy a' Nagy Vezér kéntelenítettik tsak kisebb
Sergekkel jelenni - meg ezen a' részzen. Már a'
Szemendriánál jelenlett 15-ezerből álló Török Tá-
bor tsak 6000-re apadott-le, és a' Belgrád' segit-
tségére küldött 10-ezer nép-is , a' szükség miatt,
melly Belgrádban rend-kivül való, ki-maradott. A'
Belgrádiak magoknak elegendő eleségnek meg-ér-
kezéséhez tartván számot , mindeneket meg-ették
és itták; már most edgy darab időtől fogva
semmi sem érkezőn számokra , az el-éhezett
Jantsár , mint az öfzi-légy , tsak amugy hever a'
Nár' fokán és sántzaiban. Pálinkájok és Borok nints
a' Belgrádiaknak annyi, hogy a' benn lévők edgy-
szer mindnyájon a' szájokat ki-moshatnák vele; pe-
dig, kivált Pálinka nélkül — kisebb a' Töröknek Ma-
hamedben való hite a' Mústár-magnál. A' Belgrá-
diak minden Marháikat ölik és eszik; minthogy a'
körül lévő helyeken termett füvet a' Szabad-ferg-
béliék és a' gyakran ott meg-fordult rendeletlen
Törökség töből ki-pútíftitotta. Bejjebb pedig Ser-
viában ebben az esztendőben semmit nem vetette-
nek vala, jó reménység fejébe. A' Tefsáloniái Ser-
gek, kik a' m. h. végén érkeztenek vala-meg Bel-
grádba, annyira nem tetfzik ezen sovány élet' mód-
ja, hogy el-végzették légyen magokban, hogy mi-
helyt ezen nagy böjt el-múlik (mely már nem so-
káiig tart) leg-ottan visszsa-induljanak Belgrádból.
Ezen éhség okozza, hogy a' Nagy Vezér és Bek-
lerbék távúllabbatska kéntelenítettnek maradni a'
szélektől. Ezen éhség okozza, hogy a' m. hón.

18-dikától fogva tsak edgyetlen edgy lövést hallottanak a' Zemliniek Belgrádból. — A' J. h. 22-kettődikén igen rettenetes meny-dörgő járnak vala ezen a' tállyon, a' midön a' men tsak nem edgy pertzentesben esett-le Belgrádban Zemlinben. Belgrádban edgy házot meg-is gyúj melynek tüze Zemlinbe látszott; Zemlinben pedig edgy Tábori Papot fértett-meg valamennyire. A' 24-dikén a' múlt hónapnak a' regulátlan Szabadseregbeliek és a' Törökök között megint edgy res tsata támodott vala Ostrosnitza körül, hol Törökök életeket halállal, 4-en pedig szabadságot fogsággal válták-fel. A' mi Szabadseregünk tsak 10-en estenek-el, de ezek között találtatik a' Vajdának Pétrovitsnak edgy közélről való atyafia kit a' maga próbált vitézségeért közönségesen nállanak.

Azon tsatáról, melly 19-dik Jun. a' Törtsvári kap kívül Válya - Muliérinél esett vala, mellyet a' Hadi-Tánátshoz jött jelentés-szerént közelebb n Levelünkben le-irtunk vala; arról a' Szebeni Ujs levél egy kevés külömséggel így ír: hogy t. i. midön a' Válya-Muliériverel által ellenben lévő hegy-oldaláról 2-ezer Törökök, többnyire lovasok, Halkiáltással sebessen le-rohannának, és nem külömséggel azon hegy-oldalára, mellyen a' mi Seregünk állanak vala, fel-felé indulnának, akkor a' 19-dik Székely gyalogok' Obestere B. Mayersheim, a' Leop. Toskána Húszárok' Obeflájdnántja d' Uraknak jó rendeléséből, a' mi ágyuink leveles gákkal ugy bé-takarva valának, hogy azokat

Vallyon leszszé hamar békeféség ?

Nem igen biztat bennünket a' Bétsi Magyar Kurir azt mondja edgy Táborban lévő 4 fiai után lápittozva sohajtazó Háromszéki édes Anya. — Ezek a' szegény Székely aszfzonyok, minekutánna az Ország' belölröl való óltalmára még tsak az öreg, hibás férfiakat-is fegyverben ölteztették, és Sergekben tartják, az ifjabbakat pedig a' határszélekre vitték, minden innep-napokon öfzve-gyűlenek és házok előtt az útfzákban szüntelen a' kivánt békeféségröl tanátskoznak; kiknek nem kedveskedhetnék a' mi Kurirunk kedvesebb hirrel, mint ha azt vinné: Békeféség van! de — Minden nap nagyobb, meszfze-terjetebb és öfzve-zavartabb a' háború; mert — Ha igaz, ama fok tüzet ki-állott Anglus-eröfsegböl Gybráltár Várából jött tudófitás innen az iratik, hogy nem régiben bizonyos Anglus hajók érkeztenek-meg, mellyek 68 32 fontos gollyóbifú ágyukkal, gollyóbifokkal, bombikkal és tüzi porral valának meg-terhelve, és mind ezekkel Konftántzinápolyba szándékoznak. — Berlinből olly hir szárnyal felénk, hogy 60-ezer meg-ért képü Prufzfus katonák — fenki sem tudja mi tzéllal — fegyverben vagynak; és ugyan itt Berlinben közönségesen erőfitik, hogy a' Frantzia Udvartól, a' Berlini, a' napokban olly Levelet kapott, melly-fzerént az iratik, hogy a' Prufzfus Király semmi szin alatt magát a' jelen-lévö Török háboruba ne elegyitse, valamint más Europai Udvarok magokat belé nem elegyítették, midön ö a' forró-nyavallyában fantaserázó Hollándiai közönséges-társaságon

kedve-szerént eret vágott. — A' Muzzka Udvar —
mint Dántzig szabad Várofsának szövetséges által-
mazója — az idegen Levelek-szerént, ezen Város-
nak sem önként való által állását, sem Pruszfiától
való el-foglalását meg-nem akarja engedni. — Stok-
holomból bizonyosnak iratik, hogy a' Svédok' ha-
di-hajos-ferge már Májusnak 9-dikén bizonyosan
meg-indult; 50-ezer hadi-férfiak fegyverben állanak,
és minden hadakozó és éleségbéli dolgokkal bő-
ven el-vagynak készülve, sőt — Némellyeknek ité-
letek-szerént, a' m. h. 25-dikén edgy Kurir érke-
zett Stokhalomból Bétsbe, melly innen leg-ottan ó
Felségéhez a' Táborhoz küldetvén — azt mérik e-
rősíteni, hogy az ez által küldöt Levélben Svéd-or-
szág ellen világosan hadat izent légyen; a' honnan
(a' Zemlini Levelek-szerént) ezen Kurirnak a' Tá-
borhoz való meg-érkezésével, a' F. Tsászfár leg-ot-
tan 6 Kurirokat indított volna-meg; edgyet Bétsbe
Feldm. Laudonhoz, a' többit a' lizelek-lévő Tábo-
rok' Fő Vezéreihez. — A' külső Levelekből azt ol-
vasuk, hogy a' Porta 12 milliomat küldött volna
Svétziának azért, hogy a' Muzzkával való hada-
kozáshoz el-mulhatatlanúl hozzá kezdjen; sőt —
A' nagy szemü Politikusok — némely Udvarok tit-
kának ábrázatjáról a' szem-fedelet erőszakosan le-
akarván húzni, azt mérik erősíteni, hogy Anglia,
Pruszfia, Svéd és Dán-országok között edgy erőt-
öszve-kaptsólt frigy-kötés lenne — mellynek igaz-
ságáról noha tsak a' következő idő még eddig
a' kezes — még-is nagyok a' jelek; 's ha ez igaz
találna lenni — a' Svédok az Oroszok ellen hadat

mellyre a' bokrok közüll hirtelen elő rohant Szabad-feregbéliek által a' Törökök körül vétetének : már szintén edgy óráig tartott vala a' viadal, midön Belgrád-felől nagy sebességgel feles Törökség kezdé közelíteni; mellyet látván a' Szabad-feregbéliek Vezére, a' magáéival szép rendben Ofztruzniza és Dubolki-felé, Palletre vízfza-húzta magát. Ezen tsatában a' körül vett Törökök közül kevés maradott életben, ugy hogy száznál többen a' Törökök el-estenek, 10-en elevenen, el-fogattanak: 40 lovak a' tsata piatzon el-estenek, 15 lovakat pedig a' miéink el-hoztanak. Itten a' Szabad-feregbéliek közüll 9-et el-fogott a' Törökség, 3-mat pedig Rodován Harambasával, (tölvajok Kapitánnya) edgyütt el-ajtett. Májor Mihályevits nagyon meg-dítsirte ezen viadalban a' Szabad-feregbélieknek vitézségeket nevezetesen pedig a' két Kapitányok Szokollovits és Novákovits, ugy a' két fő Vajdák Petrovits és Vlajkó, nem külömben Fő-Hadnagy Deli Györgye meg-külömböztetett vitézségéért dítsértetet kaptanak. — A' Szerovliáni Tábortól Hertzeg Liktenstáintól jött jelentés-szerént Jun. 23-dikán délben, a' Tsertzini és Bogá'fi Tsárdák között 200 lovas Törökök, az Unna vizén gázlóba által jöttek: ezeket a' vizen túll lévő erdő miatt a' mi szélső vigyázataink addig meg-nem látták, mig a' partra nem érkeztek, tehát, mihelyt azok a' vizen kereftül kezdetek jöni, mingyárt az egy V. Káplárból és 5 legényből álló vigyázat, a' Bogá'fi Tsárdától vízfza húzta magát. Mig a' lármára a' mi Sergeink közelithettek vólna, addig az által

jött

jött Törökök, bizván a' túlsó parton hagyott egy-
hány százból álló segittségben, a' Bogáft Tsárdá
fel-prédálták, el-égették, sött (ezek a' Sámson ró-
kái) az aratatlan gabonát-is a' mi határunkan kez-
dették vala gyujtogatni, midön a' mi gyalogokból
ágyukból, és lovasokból álló Sergeink meg-érkez-
vén; a' Törökök nem vevék tréfára a' dolgot, ser-
pedig valóból meg-nem maradának az innetső par-
ton tsatázni; hanem a' vizen ismét által gázolá-
nak. Tsak ugyan a' mi ágyuink 4 Törököt ejte-
tek, ök pedig 2 Húszár lovat részünkről meg-seb-
sítették. Egész estvéig ültek azon erdőben a' Törö-
kök akkor pedig dolgokra mentenek.

A' Ruktzimi Táborból Hertzeg Kóburgtól Jun-
28-dikán költ jelentés szerént: ugyan ezen napon
a' Muszka vagy Orosz Vezér Gróf Soltikov, a' ma-
ga keze alatt való Sereggel, 2-órányi földel Kho-
tzimon alóll, a' Dnizter folyó vizén már valahán-
egészlen által-költözvén, a' Hertzeg Kóburg kez-
alatt lévő Sergeinkel edgyesült és magát öszve-tsa-
tolia. Ezen Gróf Soltikov Serge áll ezekből:
gyalog Rgmték u. m. Szent Pétersburgi, Archan-
gyali, és Novogroszi! 2 Batall. Gránátérosok, 1 Ba-
tall. Stuttzofok vadászok, 3 Rgmt Lovasság, ug-
mint: a' Sofiai Neséni, és Tlukovtsei; ezeken kívül
még két Sereg Kozákok. Fő Vezér Gr. Soltikov
nak alatta van Generál-lájd. Hertzeg Gallitzin, é-
ezen 3 Generálmáyorok, Hertzeg Poforovsky, Lu-
nin, és Vesmitinov. (**).

A' Sajtóban van ezen Kurir, midön ezt írom
a' Kapután Bafsa a' Fekete Tengeren meg-ütközöt-
a' Muszkával, és a' Muszkáktól irgalmatlanul meg-
verettettek, 5000 Török el-fogatott; (a' többi

izennek — a' Pruszszus 60 - ezerrel áll talpon —
Konstántzinápolyba Anglus hajók vizzik a' tüzi e-
röt. — A' Lengyel Nemesi-Rend fel-borzadt szemöl-
möldökkel füttag egymás-között. — Ha az 1783-dik
nem-is; de a' — 89-dik ezendő, a' viselt dolgok'
íróji előtt nem utólsó lenne — azonban a' mindent
látni és tudni kívánó Politikusok szeme elől csak
edgy firhang vonatik-el, 's mingyárt más-képpen
lehet. — A' mint a' Portának hizelkedő némely
külső Levelekből olvassuk, a' Mahumed Udvara
még eddig nem igen ijedett-meg — ha igaz, hogy
a' 2 Tsászári Udvaroktól 2 száz milliomat kér a'
békeiségért, 's azonban semmit sem ígér? 's nem
ád, abba minden bizonyos lehet, hogy vesznek
tölle, és rövid idő alatt fontos hireket hallunk.;

Hazabéli Tudósítások.

Az Erdélyi Musáknak ama nagy Gyámola Bá-
ró Alvintzi — Ur ö Nagysága, a' m. hón. 6-dikán
egy néhány napig tartó tüdő-gyúladása után hirte-
len és véletlen ki-múlván e' látható testi Világból,
ugyan azon h. 22-dikén el-temetteték Kolosváratt
a' Nagy Templom halotti-bóltjában szokott tiszte-
lettel 1 Prédikázió és 1 Orázió mondás mellett;
kit máig-is keseregnek a' Músák. — Tek. Bogátsi
Pál Ur, különös érdemeiért a' N. Kolosvár Várme-
gyei Subáternum Forumon Alsefsorrá tétetett; hel-
lyette pedig Actuáriusá lett Palatkay Sándor Ur.
— Székely Lászlóné Afzfony ö Nagysága-is meg-
halálozott és el-is temettetett. — Nagy érdemü Or-
vas Doktor Gyarmathi Sámuel Ur N. Hunyad Vár-

megyének Rend-szerént való Doktorává tétetett. — Most itten Erdélyben sok helyeken a' forró-nyavalya, torok-fájás és a' száj-fájás uralkodik. Sokkal bővebb és óltsóbb minden eleségbéli dolog, mint az esztendőnek elején vala; mint-hogy a' természet mindenütt igen szép. — Ama nevezetes Szent Orvos Doktor Mólnár János Ur, edgy Oláh Grammatikát irt és nyomtattatott-ki; mellyben Deák betűkkel az Oláh szókat ugy-is le-irta, a' mint közönséges képpen más Nemzetek és maga az Oláh is ki-hangzani szokta a' szókat, és a' nyelvnek mind a' 8 némű szavait az értésig németül megmagyarázta. Ezen érdemes Ur a' maga Nemzetétől annál többet érdemel, mennél nagyobb szorgalmatosságot fordította ezen szükséges munkára. **Nó Magyar Grammatikusok hól vagytak!** — irnánk ugyé? ha valaki meg-fizetne érte! A' Nemzet pallérozásában, és az Oskolai Tudományoknak, régtől fogva ohajtott, jobb rendben állittásában fáradazó tudóslak leg-többet érdemlenek a' magok Nemzetektől. Oh kedves Hazám!! vallyon meddig léznek még te benned rendeletlenek a' Hazát és Nemzetet böldegítő Tudományok műhelyei! Mikor leszfz már az egyszer, hogy a' Non-Ens helyet Ens-et tanulunk, és a' mi Músáink az Oskolabéli lári-fári helyett Politikát; Törvény, Erköltsi-tudományt; a' Deák helyet Magyar, és a' 'Sídó helyet a' Magyarból Német nyelvet tanulván esztendeig tartott Oskolai porban való heverésünk után — hogy ne ugy lépnénk már egyszer a' pallerozott világ eleibe, mint ha minnyájon az Ok-